

OSNOVE HTML-a

1.0 UVOD

HTML (HyperText Markup Language) je jezik za kreiranje web starnica.

Rec “Markup” – potice od uobicajenog postupka koji se koristio tokom pripreme za stampu (nekog dokumenta, knjige) gde se svaki od pojedinačnih delova teksta markirao (obeležavao) kako ce da izgleda kada se knjiga odštampa (npr. gde je naslov, gde su podebljana slova, gde je neka druga vrsta slova, gde je tekst uvucen ili razdvojen paragrafom itd).

Struktura web stranice: Web stranica se u osnovni sastoji iz dva osnovna dela:

- **zaglavlje (header)**
- **telo (body).**

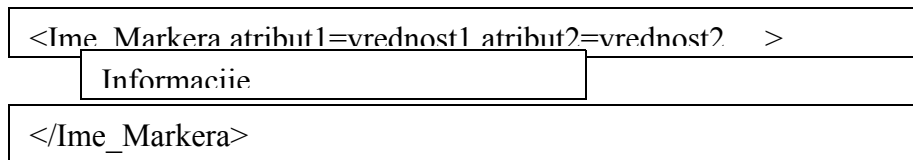
Zaglavlje je prvi deo web stranice. Sadrzi ime naziv web stranice i druge parametre koji su potrebni pretraživaču.

Telo web stranice sadrzi informacije koje zelimo da prikazemo na web stranici.

Za formiranje zaglavlja i tela i uopste HTML dokumenta koristi se princip **markera** (tags). Postoji unapred propisan broj markera koji se mogu koristiti. Telo (organizacija) koje propisuje dozvoljenu sintaksu HTML-a se naziva W3C.

Markeri definišu u kom formatu ce se informacije prikazati.

Marker sadrzi dva dela: **pocetak i zavrsetak**. Opšti izgled markera je sledeći:

Prvi deo je pocetak markera. On uvek pocinje za uglastom zagradom “<” zatim sledi ime markera (koje je jedno od propisanih imena) zatim slede atributi i njima pridružene vrednosti (o kojima ce biti vise reci kasnije i na kraju pocetak markera se završava sa uglastom zagradom “>”.

Drugi deo je marker za zavrsetak. On sadrzi takodje otvorenu zagradu “<” zatim kosu crtu “/”, ime markera, i zatvorenu kosu zagradu “>”.

Između pocetka markera i zavrsetka nalaze se informacije koje treba da se prikazu na odgovarajući način (u zavisnosti od toga sta neki marker konkretno zahteva).

2.0 OSNOVNI MARKERI HTML-a

2.1. HTML marker: Prvi marker HTML-a je onaj koji definiše da se radi o ovoj vrsti dokumenta. Njegov izgled je sledeći:

<HTML> - marker za početak HTML dokumenta

*

*neki sadržaj

*

</HTML> - marker za završetak HTML dokumenta

Ovo je obavezan marker i sve što treba staviti na web stranicu mora da bude ograničeno sa ovim markerom (ili preciznije da počne sa **<HTML>** a završi se sa **</HTML>**)

2.2. TITLE marker: Ovo je marker koji se stavlja u zaglavlje HTML dokumenta. On dakle služi da da ime (naziv HTML dokumentu) i zavisi šta je unutar ovog markera stavljeno to će i biti prikazano na vrhu web stranice. Oznake su sledeće:

<TITLE> - za početak markera

</TITLE> - za završetak markera

***Vezba 1:** Otvoriti **Notepad** program (u okviru Windows-a) i na početku ukucati sledeći sadržaj:*

<HTML>

<TITLE> Moja prva web stranica</TITLE>

</HTML>

*Sacuvati ovaj document pod nazivom **vezba1.htm** (a ne kao **vezba1.txt** !!!).*

*Zatim otvoriti program **Internet Explorer** (isto u sastavu Windows-a). Otici na opciju "File" -> "Open" i otvori fajl "vezba1.htm" sa lokacije gde je sacuvan. Zapaziti da je web stranica koja je ovako kreirana sa naslovom (na vrhu) "Moja prva web stranica". Stranica je prazna jer u nju nismo uneli nikakav sadržaj.*

2.3. BODY marker: Ovo je marker kojim se započinje i završava telo web stranice. Zajedno sa HTML i TITLE markerom ovaj marker kompletira celu web stranicu. Oznake su sledeće:

<BODY> - za početak markera

</BODY> - za završetak markera.

Sledeća vezba pokazuje kako se može koristiti marker BODY:

***Vezba 2:** Otvoriti **Notepad** document i kreirati sledeći sadržaj:*

<HTML>

<TITLE> Moja prva web stranica</TITLE>

<BODY>

ovde cemo otkucati bilo kakav tekst

</BODY>

</HTML>

Sacuvati ovaj document pod nazivom *vezba2.htm*.

Zatim otvoriti program **Internet Explorer** (isto u sastavu Windows-a). Otici na opciju "File" -> "Open" i otovriti fajl "vezb21.htm" sa lokacije gde je sacuvan. Zapaziti da je web stranica koja je ovako kreirana sa naslovom (na vrhu) "Moja prva web stranica". Stranica vise nije prazna vec u njoj postoji tekst koji smo ukucali (npr: "ovde cemo otkucati bilo kakav tekst" ili ako je nesto drugo uneto u Notepad dokument).

2.4: P marker: Ovo je marker za formiranje paragrafa odnosno razdvajanje teksta sa paragrafom. Oznake su sledece:

<P> - za pocetak markera

</P> - za zavrsetak markera mada ovaj deo nije obavezan

Vezba 3 objasanjava kako se ovaj marker moze koristiti

Vezba 3: Otvoriti Notepad document i kreirati sledeci sadrzaj:

<HTML>

<TITLE> *Moja prva web stranica***</TITLE>**

<BODY>

Neki tekst

<P>

Neki drugi tekst

</BODY>

</HTML>

Pogledati kako izgleda web stranica na bazi ovog dokumenta (koristeci Internet Explorer)

2.5: Hx marker: Ovo je marker za formiranje velicine slova odnosno obelezavanje naslova, podnaslova i slicno. postoji 6 nivoa velicine slova od H1 do H6 (dakle x moze biti 1, 2,...6). Najveca slova su sa velicinom H1. Oznake su sledece:

<Hx> - za pocetak markera

</Hx> za zavrsetak markera

Vezba 4 objasanjava upotrebu markera za jednu konkretnu velicinu slova H3. Ispitati korz vezbe i ostale velicine slova.

Vezba 4: Otvoriti Notepad document i kreirati sledecu web stranicu:

<HTML>

<TITLE> *Moja prva web stranica***</TITLE>**

<BODY>

Neki tekst

<P>

Neki drugi tekst

<H1> *Velika slova* </H1>

<H2> *Manja slova* </H2>

<H6> *najmanja slova*</H6>

</BODY>

</HTML>

Pogledati kako izgleda web stranica na bazi ovog dokumenta (koristeci Internet Explorer)

2.6: B marker. Ovo je marker za potamnijavanje (podebljavanje) slova. Oznake su sledece:

 - za pocetak markera

 - za zavrsetak markera

Vežba 5 objašnjava kako se ovaj marker može koristiti

Vežba 5: Otvoriti Notepad document i kreirati sledeci sadržaj:

<HTML>

<TITLE> *Moja prva web stranica*</TITLE>

<BODY>

Podebljana slova

<P>*Obična slova*

</BODY>

</HTML>

Pogledati kako izgleda web stranica na bazi ovog dokumenta (koristeci Internet Explorer)

2.7: I marker. Ovo je marker za formiranje kurzivnih (italic) slova. Oznake su sledece:

<I> - za pocetak markera

</I> - za zavrsetak markera

Vežba 5 objašnjava kako se ovaj marker može koristiti

Vežba 6: Otvoriti Notepad document i kreirati sledeci sadržaj:

<HTML>

<TITLE> *Moja prva web stranica*</TITLE>

<BODY>

<I>*Kurzivna slova*</I>

<P>

Podebljana slova

<P>*Obična slova*

```
</BODY>  
</HTML>
```

Pogledati kako izgleda web stranica na bazi ovog dokumenta (koristeci Internet Explorer)

2.8: BR marker. Ovaj marker služi za prekid teksta i prebacivanje na novi red. Oznake su sledeće:

**
** - za pocetak markera(za zavrsetak se ne koristi)

Vežba 7 objasjava kako se ovaj marker može koristiti.

Vežba 7: Otvoriti Notepad document i kreirati sledeći sadržaj:

```
<HTML>  
  <TITLE> Moja prva web stranica</TITLE>  
<BODY>  
  <B>Podebljana <BR> slova</B>  
  <P>Obicna slova  
</BODY>  
</HTML>
```

Pogledati kako izgleda web stranica na bazi ovog dokumenta (koristeci Internet Explorer)

2.9: center marker. Ovaj marker služi za centriranje sadržaja koji se nalazi između marker za pocetak `<center>` i markera za kraj `</center>`.

Vežba 7a objasjava kako se koristi ovaj marker.

Vežba 7a: Otvoriti Notepad document i kreirati sledeći sadržaj:

```
<HTML>  
  <TITLE> Moja prva web stranica</TITLE>  
<BODY>  
  <B>Podebljana <BR> slova</B>  
  <P><center>Obicna slova</center>  
</BODY>  
</HTML>
```

Pogledati kako izgleda web stranica na bazi ovog dokumenta (koristeci Internet Explorer)

2.10: UL marker. Ovaj marker služi za formiranje NEUREDJENE liste elemenata. Ovi elementi na web stranici dobijaju takav izgled da ispred svakog od njih je tačka i poredjani su jedan ispod drugog. Ovaj marker se uvek koristi zajedno sa drugime markerom LI o kome će biti više reči u nastavku.

Oznake su sledeće:

**** - za pocetak markera

**** - za zavrsetak markera

2.11: LI marker: Ovaj marker se koristi zajedno sa markerima za NEUREDJENU ili UREDJENU listu. Njegov zadatak je da istakne savaki od elemenata ponaosob.

Oznake se sledece:

`` - za pocetak markera

`` za zavrsetak markera (nije obavezan)

Vežba 8 objasanjava kako se ovaj marker moze koristiti za neuredjenu listu elemenata:

Vežba 8: Otvoriti Notepad document i kreirati sledeci sadrzaj:

```
<HTML>
```

```
  <TITLE> Moja prva web stranica</TITLE>
```

```
<BODY>
```

```
<UL>
```

```
  <LI> jabuke
```

```
  <LI> kruske
```

```
  <LI> sljive
```

```
  <LI> dunje
```

```
</UL>
```

```
</BODY>
```

```
</HTML>
```

Pogledati kako izgleda web stranica na bazi ovog dokumenta (koristeci Internet Explorer)

2.12: OL marker. Ovaj marker služi za formiranje UREDJENE liste elemenata. Ovi elementi na web stranici dobijaju takav izgled da ispred svakog od njih je redni broj i poredjani su jedan ispod drugog. Ovaj marker se uvek koristi zajedno sa drugime marekerom LI. Oznake su sledece:

`` - za pocetak markera

`` - za zavrsetak markera

Vežba 9 objasanjava kako se ovaj marker moze koristiti:

Vežba 9: Otvoriti Notepad document i kreirati sledeci sadrzaj:

```
<HTML>
```

```
  <TITLE> Moja prva web stranica</TITLE>
```

```
<BODY>
```

```
<OL>
```

```
  <LI> jabuke
```

```
  <LI> kruske
```

```
  <LI> sljive
```

```
  <LI> dunje
```

```
</OL>
```

```
</BODY>
```

`</HTML>`

Pogledati kako izgleda web stranica na bazi ovog dokumenta (koristeci Internet Explorer)

2.13: FONT marker. Ovaj marker omogućava da se pomocu atributa definise font koji yelimo da koristimo, njegova velicina, kao i boja. Sastoji se iz pocetka koji izgleda kao npr:

```
<font color="blue" size="5" face="helvetica">
```

i kraja

```
</font>
```

Kompletna informacija koja se stavi u ovom slucaju izmedju pocetka i kraja bila bi napisana fontom "Helvetica" velicine 5, a boja tog teksta bi bila plava. Velicina slova (size) moze biti od -7 do 7, a vrsta fonta (face) proizvoljna u zavisnosti od fontova koji su instalirani na racunaru.

Veжба 9a objasnjava kako bi se ovaj marker koristio:

Veжба 9a: Otvoriti Notepad document i kreirati sledeci sadrzaj:

```
<HTML>
```

```
<TITLE> Moja prva web stranica</TITLE>
```

```
<BODY>
```

```
<font color="blue" size="5" face="helvetica">
```

```
<OL>
```

```
<LI> jabuke
```

```
<LI> kruske
```

```
<LI> sljive
```

```
<LI> dunje
```

```
</OL>
```

```
</font>
```

```
</BODY>
```

```
</HTML>
```

Pogledati kako izgleda web stranica na bazi ovog dokumenta (koristeci Internet Explorer)

2.14: img marker. Ovaj marker se koristi za postavljanje slika na web stranicu. On u deo za pocetak markera postavlja odredjene attribute i to su obicno tri atributa:

src – oznacava izvor odnosno fajl koji je u obliku slike("src" skracenica od engleske reci "source");

width – oznacava sirinu slike u pikselima

height – oznacava visinu slike u pikselima

Oznake sa jednim primerom su sledece:

```
 - za pocetak markera
```

Kraj markera nije neophodan.

Veжба 10 objasnjava kako se ovaj marker moze koristiti. Pri tome je neophodno da na istom direktorijum na kome je "htm" document se snimi (ili prebaci) neka slika u "jpg" formatu i neka joj je naziv "MojaSlika.jpg"

Vežba 10: Otvoriti Notepad document (prethodno ubaciti na isti direktorijum neku sliku "MojaSlika.jpg") i kreirati sledeci sadržaj:

```
<HTML>
  <TITLE> Moja prva web stranica</TITLE>
<BODY>

</BODY>
</HTML>
```

Pogledati kako izgleda web stranica na bazi ovog dokumenta (koristeći Internet Explorer)

2.15: a marker. Ovaj marker se koristi za povezivanje trenutne sa drugom web stranicom odnosno služi za formiranje linka (veze) i kada se na ovaj link klikne misem prelazi se automatski na sledeću web stranicu. Ova osobina brzog prelaza sa jednog na drugi document je i jedna od NAJBITNIJIH osobina web-a.

Oznake se sledece:

```
<a href="Druga_strana.htm"> Nova strana – za pocetak markera i za link
</a> - za kraj markera
```

ili u jednostavnijem obliku npr:

```
<a href="Druga_strana.htm">Nova strana </a>
```

Gornji primer istice da se unutar pocetnog markera nalazi atribut href kome se dodeljuje ime sledeceg html dokumenta koji treba da se otvori (u ovom slucaju to bi trebalo da bude fajl pod nazivom "Druga_strana.htm") Taj html document je drugi, nezavisan od onog u kome je ovaj marker napisan. Naziv "Nova strana" se pojavljuje kao link odnosno jedino se ovo vidi u Internet eksploreru. Taj naziv se vidi u boji i podvucen, sto znaci u html notaciji da predstavlja link. Kada se misem klikne na naziv "Nova strana" to aktivira otvaranje web dokumenta pod nazivom "Druga_strana.htm". Uociti namernu razliku izmedju naziva linka (Nova strana) i naziva drugog web dokumenta ("Druga_strana.htm")!

Vežba 11 detaljnije objasnjava kako se ovaj marker koji se može smatrati i najvažnijim u HTML-u koristi:

Vežba 11: Otvoriti Notepad document kreirati dva fajla. Najpre jedan pod nazivom Vežba_11.html:

```
<HTML>
  <TITLE> Moja prva web stranica</TITLE>
<BODY>
Ovo je moj prvi link na sledecu, novu web stranicu:
<P>
<a href=Druga_strana.htm">Nova strana</a>
```

```
</BODY>
```

```
</HTML>
```

Zatim kreirati drugi web fajl pod nazivom "Druga_strana.htm" koristeći Notepad na sledeći način:

```
<HTML>
  <TITLE> Moja druga web strana</TITLE>
```


<BODY>

<P>

Sadržaj koji je ovde povezan je preko LINK-a sa prethodnom web stranicom!

<P>

</BODY>

</HTML>

Aktivirati preko Internet Explorera prvu web stranicu (Vezba_11.htm) a zatim misem kliknuti na "Nova strana". Uociti sta se desilo.

2.16: table marker. Ovaj marker se koristi za formiranje tabela na web stranicama. On može koristiti više atributa i dodatnih markera o kojima će biti više reči u nastavku.

Oznake su sledeće:

<table> - oznaka za početak markera

</table> - oznaka za kraj markera.

U početni deo markera **<table>** mogu se smestiti različiti atributi, a najčešće se koriste sledeća tri:

border – označava granice između polja odnosno širinu granice između polja u pikselima:

cellpadding – koristi se za širinu polja u tabeli

cellspacing – koristi se za širinu prostora između polja;

Primer markera za početka sa svim gore navedenim atributima bi bio:

```
<table border="1" cellpadding="10" cellspacing="5">
```

Napomena: Pod poljima se podrazumevaju elementi tabele (nalaze se kao presek neke kolone i neke vrste).

Uz marker **<table>** uobičajeno je korišćenje druge tri vrste markera i to:

<tr> u paru sa **</tr>** za obeležavanje početka tj. završetak novog reda;

<th> u paru sa **</th>** za obeležavanje zaglavlja tabele (to je praktično prvi red u tabeli koji definiše sve ostale elemente);

<td> u paru sa **</td>** označava pojedinačno polje odnosno sadržaj određenog polja.

Sledeća vezba daje slikovit prikaz kako se mogu koristiti gore definisani markeri za web stranicu.

Vezba 12: Otvoriti Notepad document kreirati sledeći fajl pod nazivom *Vezba_11.html*:

<HTML>

<TITLE> Moja tabela</TITLE>

<BODY>

Tabela Br 1:

<P>

<table>

<tr>

<th> IME</th>

<th> PREZIME</th>

<th> DATUM RODJENJA</th>

```
</tr>
<tr>
  <td> PETAR</td>
  <td> PETROVIC</td>
  <td>18. 09. 1881.</td>
</tr>
<tr>
  <td> NIKOLA</td>
  <td> NIKSIC</td>
  <td>01. 03. 1988</td>
</tr>

</table>
</BODY>
</HTML>
```

Otvoriti ovaj html document i uociti kako izgleda prikaz tabela. Ponoviti ovu istu vezbu i kreirati nove html documente tako da imamo dokumente:

Vežba_13.htm - fajl identican kao *Vežba_12.htm* samo uz dodatak atributa “**border**”;

Vežba_14.htm l- fajl identican kao *Vežba_13.htm* samo uz dodatak atributa “**border**” i “**cellpadding**”;

Vežba_15.html - fajl identican kao *Vežba_14.htm* samo uz dodatak atributa “**border**”, “**cellpadding**” i “**cellspacing**”.

Uporediti dobijene web stranice (html dokumente)!